

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันความเจริญรุดหน้าทางด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็วควบคู่ไปกับอัตราการเพิ่มประชากร อันจะเห็นได้จากการขยายตัวในด้านการก่อสร้างอาคาร ที่อยู่อาศัย เป็นผลให้มนุษย์ห่างเหินจากธรรมชาติมากขึ้น อย่างไรก็ตามมนุษย์ก็พยายามปรับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ให้ใกล้เคียงธรรมชาติมากที่สุด เพื่อให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิต และเพื่อพัฒนาทางด้านจิตใจ สันนามหย้าเป็นส่วนหนึ่งของการปรับสภาพแวดล้อม

คำว่า "สันนามหย้า" ในที่นี้หมายถึง พื้นที่ที่ปกคลุมไปด้วยหย้าที่มีอายุยืน ได้รับการตัดอย่างสม่ำเสมอ และเป็นหย้าชนิดเดียวกัน¹ เราจะพบเห็นสันนามหย้าในสถานที่ต่าง ๆ อยู่เสมอ เช่น บริเวณบ้าน สวนสาธารณะ ตามไหล่ทางรถ ฯลฯ สันนามหย้าจึงเป็นส่วนประกอบอย่างหนึ่งในชีวิตประจำวัน ซึ่งอาจจะพิจารณาถึงความสำคัญของสันนามหย้าได้ 3 ด้านใหญ่ ๆ ดังนี้คือ

1. ด้านความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต (Functional)
2. ด้านสันทนาการ (Recreation)
3. ด้านความสวยงาม (Ornamental)

1. ด้านความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต

1.1 สันนามหย้าช่วยในการควบคุมธรรมชาติ คลุมดิน ป้องกันการชะล้างและพัดพาผิวหน้าดินของลมและน้ำ

¹ อารีย์ วรรณวัฒน์, หย้าสันนาม (นครปฐม: โรงพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติ, 2527), หน้า 7.

1.2 สนามหญ้าช่วยกำจัดฝุ่นละอองและโคลนตมที่เกิดขึ้นรอบ ๆ อาคาร บ้านเรือน โรงงาน โรงเรียน สถานที่ธุรกิจต่าง ๆ เป็นต้น

1.3 สนามหญ้าช่วยควบคุมสภาพแวดล้อมให้เหมาะกับการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะสนามหญ้าสามารถลดแสงและเสียงสะท้อน ลดปริมาณการสะสมความร้อนรอบ ๆ ตัวเรา และช่วยลดอากาศเป็นพิษ

1.4 ในปัจจุบันนี้มีการสร้างและขยายถนนกันมาก การปลูกหญ้าหรือสนามหญ้า ข้างถนน ก่อให้เกิดประโยชน์ต่าง ๆ คือ

1.4.1 สนามหญ้าช่วยป้องกันการชะล้างของดินบริเวณขอบถนน

1.4.2 สนามหญ้าช่วยลดอุบัติเหตุต่าง ๆ บนท้องถนน เนื่องจากสนามหญ้า จะช่วยลดสภาพวงตาอันเกิดจากแสงสะท้อน และสีเขียวของสนามหญ้าตัดสีขอบถนน จึงทำให้ มองเห็นขอบถนนอย่างชัดเจน

1.4.3 สนามหญ้าช่วยลดปริมาณการสะสมความร้อนบนท้องถนน และช่วย กำจัดฝุ่นละอองจากท่อไอเสียต่าง ๆ อีกด้วย

1.5 บริเวณสนามบินต่าง ๆ จะมีการปลูกหญ้า เนื่องจากสนามหญ้าช่วยลดเสียง สะท้อน และช่วยยืดอายุการใช้งานของเครื่องบิน เพราะสนามหญ้าสามารถดูดเก็บความร้อน และฝุ่นละอองต่าง ๆ ก่อนที่จะถูกพัดพาเข้าเครื่องยนต์

2. ด้านสันทนาการ

สนามหญ้าใช้เป็นสนามกีฬาต่าง ๆ มีกีฬาหลายประเภทที่มักจะเล่นกันในสนามหญ้า เช่น กีฬาฟุตบอล กอล์ฟ ฯลฯ นอกจากสนามหญ้าจะเป็นส่วนประกอบสำคัญของการเล่นกีฬา บางประเภทแล้ว ประโยชน์ที่นักกีฬาจะได้รับจากสนามหญ้าก็คือ หญ้าจะช่วยป้องกันร่างกายมิให้ ได้รับบาดเจ็บ เนื่องจากการล้มกระแทก ความยืดหยุ่นของพื้นสนามหญ้าจะช่วยลดแรงสะท้อนกลับ หรือน้ำหนักที่ตกกระแทก มิให้ร่างกายรับมากเกินไป นอกจากนี้ใบหญ้ามีความชื้นอยู่ด้วย จึงเป็นตัวกลางลดความเสียดสีระหว่างร่างกายกับพื้นดินจึงช่วยลดการบาดเจ็บในระหว่างการเล่นกีฬา ได้มาก

3. ด้านความสวยงาม

ส่นามหญ้ามีประโยชน์ในการประดับตกแต่งบริเวณ หรือทัศนียภาพให้งดงามร่มเย็นตาและจิตใจ จากสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันที่บ้านเมืองกำลังขยายตัวในด้านการก่อสร้างอาคารที่อยู่อาศัย โดยเฉพาะบ้านจัดสรรต่าง ๆ ที่มีอยู่โดยทั่วไปทุกหนทุกแห่ง การจัดสวนและการทำส่นามหญ้าได้เข้ามามีบทบาทในการตกแต่งบริเวณอาคาร และที่อยู่อาศัย ช่วยเพิ่มสภาพแวดล้อมและความสวยงามทางธรรมชาติ และเพิ่มคุณค่าแก่สถานที่นั้น ๆ

จากประโยชน์ของส่นามหญ้างดกล่าวข้างต้น ทำให้ประมาณความต้องการหญ้าส่นามอันหมายถึงหญ้าที่ปลูกทำเป็นส่นามหญ้า² มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ทำให้เกษตรกรบางกลุ่มในเขตชานเมืองกรุงเทพมหานคร ซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพเดิมคือ ทำนาข้าว หันมาให้ความสนใจและลงทุนปลูกหญ้าส่นามเพื่อการค้าอย่างจริงจัง ในขณะที่อาจกล่าวได้ว่า พื้นที่เขตอำเภอมีนบุรี กรุงเทพมหานคร เป็นแหล่งปลูกหญ้าส่นามเพื่อการค้าที่ใหญ่ที่สุดเพียงแห่งเดียวของประเทศ มีพื้นที่ปลูกโดยประมาณ 800 ไร่³

อาชีพการปลูกหญ้าส่นามเพื่อการค้า นับได้ว่าเป็นอาชีพที่น่าสนใจศึกษา เพราะเห็นได้ว่ายังสามารถขยายตัวได้อีกมาก หญ้าส่นามเป็นพืชที่สามารถปลูกได้ตลอดทั้งปี โดยเฉลี่ยแล้วเกษตรกรสามารถปลูกได้ปีละ 6-8 รุ่น แต่ละรุ่นมีอายุตั้งแต่เริ่มตัดปลูกจนแขะหญ้าขายได้อยู่ระหว่าง 30-60 วัน หญ้าส่นามจึงเป็นพืชที่ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกมีรายได้หมุนเวียนตลอดปี และทำรายได้ให้แก่ผู้ปลูกในอัตราที่สูงทัดเทียมหรือดีกว่าการปลูกพืชเศรษฐกิจบางชนิด เนื่องจากปัญหาราคาผลผลิตทางเกษตรมีราคาตกต่ำ

พันธุ์หญ้าส่นามที่นิยมปลูกเพื่อจำหน่ายเป็นแผ่นขณะนี้ มีด้วยกัน 4 พันธุ์ ได้แก่ หญ้านวลน้อย หญ้ามาเลเซีย หญ้าญี่ปุ่น และหญ้าทิฟฟีน การศึกษาถึงต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกหญ้าส่นามแต่ละพันธุ์ และรายละเอียดต่าง ๆ จะเป็นประโยชน์เพื่อเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกษตรกรและผู้สนใจได้ศึกษาและพิจารณา ก่อนตัดสินใจที่จะลงทุนปลูกหญ้าส่นามพันธุ์ใด รวมทั้ง เป็นแนวทางให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้พิจารณา เพื่อให้เกิดการส่งเสริมและมีการพัฒนาอาชีพการปลูกหญ้าส่นามอย่างจริงจังในอนาคตต่อไป

² เรื่องเดียวกัน หน้า 7.

³ "หญ้าส่นาม: พืชทองของแผ่นดิน." ฐานเกษตรกรรม 3 (พฤษภาคม 2528): 17.

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงวิธีการและขั้นตอนการผลิตแผ่นหญ้าสำนาม
2. เพื่อศึกษาต้นทุนของการปลูกหญ้าสำนามทั้ง 4 พันธุ์ คือ หญ้านวลน้อย หญ้ามาเลเซีย หญ้าญี่ปุ่น และหญ้าทิฟฟริน
3. เพื่อศึกษาถึงผลตอบแทนจากการลงทุนในการปลูกหญ้าสำนามแต่ละพันธุ์
4. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของการปลูกและการจำหน่ายแผ่นหญ้าสำนาม

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาต้นทุนของการปลูกหญ้าสำนาม เป็นการศึกษาข้อมูลตั้งแต่เกษตรกรเริ่มปลูกจนถึงแกะหญ้าออกจำหน่าย ซึ่งได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ดังนี้คือ

1. พันธุ์หญ้าสำนามที่จะทำการศึกษา เปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูก ได้แก่ หญ้านวลน้อย หญ้ามาเลเซีย หญ้าญี่ปุ่น และหญ้าทิฟฟริน เท่านั้น
2. พื้นที่ทำการศึกษา เนื่องจากปัจจุบันแหล่งปลูกหญ้าสำนามเพื่อการค้าที่สำคัญมีเพียงแหล่งเดียวคือพื้นที่ในเขตอำเภอมีนบุรี กรุงเทพมหานคร พื้นที่ปลูกส่วนใหญ่อยู่ในตำบลแสนแสบ ตำบลมีนบุรี และตำบลบางชัน ในการศึกษาจะทำการสำรวจตัวอย่างเกษตรกรในเขตตำบลแสนแสบ ตำบลมีนบุรี และตำบลบางชัน
3. การศึกษาต้นทุนการปลูกหญ้าสำนามแต่ละพันธุ์ จำกัดเฉพาะต้นทุนการปลูกหญ้ารุ่นเดียวคือ รุ่นที่ทำการปลูกในช่วงเดือน ตุลาคม ถึง ธันวาคม 2529 เนื่องจากเป็นช่วงที่มีปัจจัยมากระทบต่อการปลูกลดน้อยมากเมื่อเทียบกับช่วงระยะเวลาอื่น ระยะเวลาที่ออกสำรวจตั้งแต่ 1 มกราคม ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2530
4. ขนาดพื้นที่และจำนวนตัวอย่างที่ทำการสำรวจ เกษตรกรที่ทำการปลูกหญ้าสำนามเพื่อการค้า มีขนาดพื้นที่ปลูกโดยเฉลี่ยประมาณครอบครัวละ 2-5 ไร่ ไม่มีผู้ลงทุนปลูกรายใหญ่ เนื่องจากปัญหาขาดแคลนแรงงาน และคนดูแลรักษาไม่ทั่วถึง การสำรวจตัวอย่างจึงเลือกสำรวจการปลูกหญ้าที่มีพื้นที่ปลูกขนาด 2-5 ไร่ ลักษณะของการใช้ที่ดินในการปลูกหญ้า เกษตรกรจะทำการแบ่งที่ดินออกเป็นแปลงย่อย และอาจเลือกทำการปลูกหญ้าหลายพันธุ์ ในการสำรวจตัวอย่างกำหนดจำนวนตัวอย่างทั้งหมด 30 รายเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด ทำการสุ่มตัวอย่างแบบไม่เจาะจง

สัมมนาฐานในการศึกษา

1. ค่าแรงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของต้นทุนการปลูกหญ้า ส่นามทุกพันธุ์
2. ต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกหญ้า ส่นามแต่ละพันธุ์แตกต่างกัน
3. ปัญหาที่เป็นอุปสรรคสำคัญในการปลูกหญ้า ส่นามเพื่อการค้าคือ การจัดการระบบชลประทานที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันภาวะน้ำท่วมขังหรือภาวะหญ้าขาดน้ำ ซึ่งจะทำให้หญ้าตายได้ทั้งสองกรณี

วิธีการศึกษาและค้นคว้า

ขั้นตอนของวิธีการศึกษา เรื่องต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกหญ้า ส่นามทั้ง 4 พันธุ์ คือ หญ้านวลน้อย หญ้ามาเลเชีย หญ้าญี่ปุ่น และหญ้าทิฟกรีน มีดังนี้

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลการปลูกหญ้า ส่นามทั้ง 4 พันธุ์ โดยแบ่งเป็น
 - 1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการออกแบบสอบถามและสัมภาษณ์เกษตรกรที่ทำการปลูกหญ้า ส่นาม เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ ตลอดจนผู้ที่มีอาชีพเกี่ยวข้องรวมทั้งการไปสังเกตการณ์วิธีการขั้นตอนการเพาะปลูกและจำหน่ายหญ้า ส่นามแต่ละพันธุ์ในเขตพื้นที่มีนบุรี
 - 1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าหนังสือทางวิชาการ เอกสารอ้างอิง บทความ ข้อมูลจากหน่วยราชการและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการปลูกหญ้า ส่นาม
2. ทำการประเมินวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการออกแบบสอบถามเกษตรกรโดยวิเคราะห์ต้นทุนการปลูกและผลตอบแทนที่เกษตรกรได้รับจากการปลูกหญ้า ส่นามแต่ละพันธุ์ ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญด้านต่าง ๆ ของการปลูกหญ้า ส่นาม
3. สรุปผลการศึกษารวบรวมและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ที่เกิดขึ้นจากการปลูกหญ้า ส่นามทั้ง 4 พันธุ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนของ เกษตรกรในการปลูกหญ้า สนามแต่ละพันธุ์ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการปลูกหญ้า สนามเพื่อการค้า
2. เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมให้แก่ผู้สนใจหรือผู้ที่ต้องการจะลงทุนปลูกหญ้า สนามเพื่อ การค้า ได้ศึกษาถึงรายละเอียดต่าง ๆ ทั้งด้านขั้นตอนการปลูก ต้นทุนการปลูก ผลตอบแทน การตลาดและการจำหน่าย ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการปลูกหญ้า สนามเพื่อจำหน่าย
3. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องใช้ในการพิจารณาวางแผนนโยบาย ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการปลูกหญ้า สนามให้ขยายตัวกว้างขวางขึ้นต่อไปในอนาคต

ศูนย์วิทยพัธพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย